

Kvothöjning och stadgeändring i Internationella valutafonden

Sammanfattning

Utskottet behandlar regeringens proposition 2011/12:13 om en utökning av den svenska kapitalinsatsen i Internationella valutafonden (IMF) med 2 035 miljoner SDR (speciella dragningsrätter, motsvarande 20,7 miljarder kronor) till högst 4 430 miljoner SDR (motsvarande ca 45,2 miljarder kronor), inklusive tidigare gjorda åtaganden. Höjningen är resultatet av en allmän översyn av IMF:s resurser som totalt sett innebär en fördubbling av medlemsländernas insatskapital i IMF. I propositionen föreslår regeringen också att riksdagen bemyndigar Riksbanken att av egna medel betala in det nödvändiga beloppet till IMF. I anslutning till den allmänna översynen av resurserna beslutade IMF att även ändra i IMF:s stadga. Regeringen föreslår i propositionen att riksdagen godkänner stadgeändringen, som innebär att samtliga representanter i IMF:s exekutivstyrelse ska tillsättas genom val.

Utskottet tillstyrker höjningen av Sveriges kvot i IMF. IMF spelar en avgörande roll i den internationella krishanteringen och därför är det nödvändigt att IMF har de resurser som krävs för att kunna hantera de störningar och kriser som uppkommer i den globala ekonomin och det internationella betalningssystemet. Kvothöjningen innebär också att medlemsländernas kvotandelar i IMF mer anpassas till medlemsländernas betydelse och styrka i världsekonomin. Detta är viktigt för IMF:s legitimitet och medlemsländernas förtroende för IMF:s verksamhet. Utskottet avstyrker därmed två motioner med innebörden att Sverige inte bör delta i kvothöjningen inom IMF.

Utskottet välkomnar också ändringen av IMF:s stadga. Ändringen innebär bl.a. att likabehandlingen av medlemsländerna i IMF ökar. Utskottet behandlar också ett motionsyrkande om reformeringen av IMF och den s.k. konditionaliteten (villkoren) vid kreditgivning. Utskottet föreslår att yrkandet avslås.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Sammanfattning av propositionen	4
Motionerna	6
Kompletterande information	7
Utskottets överväganden	10
Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden	10
Ändring av IMF:s stadga	11
Reformeringen av IMF	12
Reservationer	16
1. Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden, punkt 1 (V)	16
2. Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden, punkt 1 (SD)	17
3. Reformeringen av IMF, punkt 3 (V)	17
Särskilt yttrande	19
Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden, punkt 1 (MP)	19
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	20
Propositionen	20
Följdmotionerna	20
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Kvotöversynerna i IMF	8
Tabell 2 Bilateral krediter (åtaganden) till IMF 2009/2010	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden**

Riksdagen bemyndigar regeringen att öka Sveriges kvot i Internationella valutafonden (IMF) så att den inklusive tidigare åtaganden uppgår till totalt högst 4 430 miljoner SDR och bemyndigar Riksbanken att betala det nödvändiga kvotbeloppet till IMF. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:13 punkterna 1 och 2 samt avslår motionerna 2011/12:Fi1 yrkande 1 och 2011/12:Fi2.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (SD)

2. **Ändring av IMF:s stadga**

Riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna en ändring av IMF:s stadga med innebörden att alla representanter i exekutivstyrelsen ska tillsättas genom val. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:13 punkt 3.

3. **Reformeringen av IMF**

Riksdagen avslår motion 2011/12:Fi1 yrkande 2.

Reservation 3 (V)

Stockholm den 8 november 2011

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Tommy Waidelich (S), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Johnny Skalin (SD), Ulla Andersson (V), Jörgen Andersson (M), Sven-Erik Bucht (S), Jessica Rosencrantz (M) och Emil Källström (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet

I proposition 2011/12:13 föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att öka den svenska kapitalinsatsen i Internationella valutafonden (IMF) med 2 035 miljoner SDR (speciella dragningsrätter) till högst 4 430 miljoner SDR (motsvarande ca 45,2 miljarder kronor), inklusive tidigare gjorda åtaganden. Höjningen är resultatet av en allmän översyn av IMF:s resurser som totalt sett innebär en fördubbling av medlemslänternas insatskapital i IMF. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar Riksbanken att med egna medel betala in det nödvändiga beloppet till IMF. I anslutning till den allmänna översynen av resurserna beslutade IMF att ändra i IMF:s stadga. Regeringen föreslår också i propositionen att riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna ändringen av IMF:s stadga, som innebär att samtliga representanter i IMF:s exekutivstyrelse ska tillsättas genom val.

Sammanfattning av propositionen

Höjning av Sveriges kvot i IMF

I november 2010 kom IMF:s exekutivstyrelse överens om en förändring av styrningen och inflytandet i IMF. I överenskommelsen ingick att medlemslänternas insatskapital i IMF skulle fördubblas, från 238,4 miljarder SDR (IMF:s reservvaluta särskilda dragningsrätter, Special Drawing Rights) till 476,8 miljarder SDR (eller från 2 430 miljarder kronor till 4 860 miljarder kronor). Kvothöjningen är en följd av finans- och skuld krisen och det stigande behovet av IMF:s utlåning i inte minst en del medel- och höginkomstländer i Europa som tidigare inte haft anledning att vända sig till IMF för hjälp med finansieringen.

För svensk del innebär överenskommelsen att Sveriges kvot i IMF ökar från 2 395,5 miljoner SDR till 4 430 miljoner SDR, vilket i kronor räknat är en höjning med 20,7 miljarder kronor, från 24,4 miljarder kronor till 45,2 miljarder kronor. Det motsvarar en höjning med 85 % och innebär att Sveriges andel av samtliga medlemmars kapitalinsats (röstandelen) minskar från 1,01 % till 0,929 %. Det innebär i sin tur att även röstandelen för den nordisk-baltiska valkretsen i IMF, i vilken Sverige ingår, minskar från 3,34 % till 3,23 %.

Totalt sett innebär kvotöversynen en omfördelning av röststyrkan i IMF från avancerade länder till tillväxt- och utvecklingsländer. Tillväxt- och utvecklingslänternas röststyrka ökar med 2,8 %.

Enligt regeringen spelar IMF:s långivning en nyckelroll i den internationella krishanteringen. Därför är det mycket angeläget att IMF ges de resurser som krävs för att organisationen ska kunna bedriva sin verksamhet. Enligt regeringen är också omfördelningen av röststyrkan viktig eftersom den bidrar till att bättre återspegla medlemsländernas relativa styrka i världsekonomin och därmed också bidrar till att öka IMF:s legitimitet.

Regeringen föreslår att riksdagen ger regeringen tillåtelse att öka Sveriges insatskapital i IMF med 2 035 miljoner SDR till högst 4 430 miljoner SDR, inklusive tidigare åtaganden. Eftersom det är Riksbanken som ansvarar för Sveriges kvotinsats i IMF föreslår regeringen också att riksdagen ger Riksbanken tillåtelse att med egna medel betala in det aktuella beloppet till IMF (regeringens proposition bygger bl.a. på en framställning från Riksbanken). Av kvothöjningen ska 25 % betalas in i SDR eller annan valuta som IMF specificerar och resterande 75 % i nationell valuta.

För att överenskommelsen i exekutivstyrelsen ska gälla krävs att minst 70 % av medlemsländerna lämnat ett formellt godkännande av överenskommelsen och betalat in kvothöjningen till IMF. Enligt regeringen ska den överenskomna höjningen av kvoten följas av en motsvarande minskning av IMF:s nya lånearrangemang, NAB (New Arrangement to Borrow). Det innebär i sin tur att det totala svenska åtagandet gentemot IMF förblir i princip oförändrat trots kvothöjningen. Om IMF utnyttjar den höjda svenska kvoten för utlåning kan det enligt regeringen innebära att avkastningen på den svenska valutareserven på sikt blir något mindre än vad den annars skulle ha varit, eftersom räntan (avkastningen) på utlåning till IMF normalt är lägre än avkastningen på övriga tillgångar i valutareserven.

Av översättningen av exekutivstyrelsens förslag (bilaga 2 i propositionen) framgår det att ett formellt godkännande av kvothöjningen ska lämnas till IMF senast den 31 december 2011. Exekutivstyrelsen kan dock besluta om att förlänga tidsfristen.

Ändring av IMF:s stadga

I exekutivstyrelsens överenskommelse från november 2010 ingick också en ändring av IMF:s stadga med innebörden att alla representanter i exekutivstyrelsen i framtiden ska tillsättas genom val.

Det dagliga arbetet i IMF styrs av exekutivstyrelsen som består av 24 representanter. De fem ekonomiskt största medlemsländerna – för närvarande USA, Japan, Tyskland, Frankrike och Storbritannien – väljer själva sina representanter till styrelsen, medan övriga representanter väljs av en grupp av länder i en s.k. valkrets. Som nämnts tidigare bildar Sverige en valkrets tillsammans med de nordiska och baltiska länderna.

Exekutivstyrelsens förslag att ta bort möjligheten för de största länderna att själva utse sina representanter i styrelsen innebär att även dessa länder kan bilda valkretsar. Enligt regeringen innebär ändringen en större likabe-

handling av medlemsländerna, vilket bl.a. ökar IMF:s legitimitet. Ändringen betyder också att det blir lättare att genomföra framtida förändringar av exekutivstyrelsens sammansättning.

Regeringen föreslår att riksdagen tillåter att regeringen godkänner den föreslagna förändringen av IMF:s stadga.

Andra delar av exekutivstyrelsens reform för styrning och inflytande

Förutom kvothöjningen och förändringen av stadgan innehåller exekutivstyrelsens överenskommelse från november 2010 bl.a. följande förslag:

- De avancerade europeiska ländernas representation i exekutivstyrelsen ska minska med två platser.
- Exekutivstyrelsen ska även framöver ha 24 platser, och en översyn av styrelsens storlek ska genomföras vart åttonde år.
- Den s.k. kvotformeln, som bestämmer fördelningen av kvot- och röstandelar, ska ses över före januari 2013.

De två första punkterna ska genomföras när kvothöjningen och stadgeförändringen godkänts och genomförts av ett tillräckligt stort antal medlemsländer (70 % när det gäller kvothöjningen).

Motionerna

I *motion Fi1* av Ulla Andersson m.fl. (V) välkomnas förändringen av IMF:s stadga eftersom den bidrar till en större likabehandling av IMF:s medlemsländer. Däremot motsätter sig motionärerna höjningen av den svenska kapitalinsatsen. Det är visserligen angeläget att IMF har tillgång till adekvata resurser för att organisationen ska kunna bedriva sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt. Men IMF har under de senaste åren inte genomfört de omfattande reformer av verksamheten som krävs, vilket enligt motionärerna innebär att de inte är beredda att godkänna kvothöjningen. IMF arbetar utifrån en nyliberal ideologisk slagsida, vilket bl.a. innebär att de villkor (konditionaliteten) som IMF ställer vid utlåning präglas av krav på nedskärningar i den offentliga sektorn, privatiseringar och avregleringar. Motionärerna anser att Sverige bör villkora den begärda kvothöjningen med en reformering av IMF. Sverige bör också i internationella sammanhang verka för att IMF inte påtvingar enskilda länder en viss form av ekonomisk politik, utan varje land ska ges frihet att självt bestämma en ekonomisk-politisk inriktning som leder till minskad fattigdom. Sverige bör utforma en offentlig och skriftlig position i frågan om konditionaliteten i IMF som tydligt tar ställning mot detaljerade makroekonomiska krav som inte bygger på nationella fattigdomsstrategier och full parlamentarisk insyn.

Även i *motion Fi2* av Johnny Skalin och David Lång (SD) motsätter sig motionärerna höjningen av den svenska kapitalinsatsen i IMF. Behovet av kapitalförstärkning i IMF beror i hög grad på den pågående skuldkrisen i Europa. Enligt motionärerna har Sverige inget ansvar för det misslyckade EMU-projektet. Ett bilateralt och även subventionerat kreditstöd kan i vissa fall vara befogat, men däremot inte övergripande stödåtgärder åt ett europeiskt politiskt projekt utan vare sig bärkraft eller svenskt deltagande. Enligt propositionen kan kvothöjningen också innebära en försämrad avkastning på tillgångarna i valutareservern. Det anser motionärerna att de inte kan ställa sig bakom.

Kompletterande information

Tidigare genomförda kvotöversyner i IMF

Enligt IMF:s stadga ska en översyn av medlemsländernas kapitalinsats eller kvoter göras minst vart femte år. Syftet med översynerna är att återkommande anpassa resurserna till den verksamhet som krävs av fonden. Ett annat syfte är att anpassa medlemmarnas kvoter eller röststyrka till ländernas ekonomiska styrka. Översynerna kan tidigareläggas om exekutivstyrelsen anser att det finns behov av det. Den nu aktuella fjortonde översynen är tidigarelagd till följd av finans- och skuldkrisen och på begäran av flertalet medlemsländer.

Som framgår av tabell 1 gick Sverige in i IMF 1951 och Sveriges kvot vid inträdet sattes till 100 miljoner dollar. Sveriges kvot växte i samband med översynerna till 325 miljoner dollar i slutet av 1960-talet. IMF:s reservvaluta SDR (särskilda dragningsrätter) skapades i slutet av 1960-talet för att stödja det fasta växelkurssystemet Bretton Woods, och värdet på SDR var från början definierat i guld. När det fasta växelkurssystemet brakade samman i början av 1970-talet omdefinierades värdet av SDR till att fastställas genom en korg av valutor som i dag består av euro, yen, pund och dollar.

Den senaste kvothöjningen gjordes vid den elfte allmänna översynen 1998 då det fastställdes att Sveriges kvot skulle uppgå till 2 395,5 miljoner SDR (bortsett från de riktade höjningarna av kvotandelarna hos ett antal tillväxtekonomier som gjordes 2006 och 2008). Vid den tolfte översynen 2003 och den trettonde översynen 2008, några månader innan finanskrisen bröt ut, bestämdes att inga höjningar av kvoterna behövde genomföras eftersom efterfrågan på IMF-lån inte var särskilt stor. Vidare framgår det av tabell 1 att den nu föreslagna fördubblingen av kvoterna är den största höjningen som genomförts i IMF:s historia.

Tabell 1 Kvotöversynerna i IMF

Kvotöversyner	Total kvothöjning	Sveriges kvot
Sveriges inträde i IMF 1951		100 miljoner USD
1:a översynen	–	–
2:a översynen	–	–
Extra översyn 1958/59	60,7 %	150 miljoner USD
3:e översynen	–	–
4:e översynen	30,7 %	225 miljoner USD
5:e översynen	35,4 %	325 miljoner USD
6:e översynen	33,6 %	450 miljoner SDR
7:e översynen	50,9 %	675 miljoner SDR
8:e översynen	47,5 %	1 0643,3 miljoner SDR
9:e översynen	50 %	1 614 miljoner SDR
10:e översynen	–	–
11:e översynen	45 %	2 395,5 miljoner SDR
12:e översynen	–	–
13:e översynen	–	–
14:e översynen	100 %	4 430 miljoner SDR

Källa: Riksbanken

Resursförstärkningen av IMF under finanskrisen

Normalt sett finansierar IMF sin utlåning via medlemsländernas kapitalinsatser, de s.k. kvoterna. Vid extraordinära behov kan IMF även låna bilateralt av medlemsländerna eller via det s.k. General Arrangement to Borrow (GAB) eller New Arrangement to Borrow (NAB).

GAB är ett kreditavtal mellan IMF och industriländerna i den s.k. G10-gruppen. GAB omfattar kreditåtaganden om 17 miljarder SDR, eller drygt 26 miljarder dollar enligt dagskurs. Sveriges åtagande i GAB är 383 miljoner SDR, motsvarande drygt 4 miljarder kronor. NAB startade 1998 och är ett kreditarrangemang som efter utvidgningen 2011 omfattar 36 länder och ett totalt kreditåtagande på 367,5 miljarder SDR, motsvarande 578 miljarder dollar. Sveriges åtagande i NAB efter påfyllningen 2011 uppgår till 4,44 miljarder SDR, motsvarande drygt 46 miljarder kronor enligt dagskurs.

Våren 2009 beslutade G20-länderna om en tredubbling av IMF:s resurser, från 250 miljarder dollar till 750 miljarder dollar. Anledningen var finanskrisen och det kraftigt stigande behovet av IMF-krediter. Eftersom det var bråttom gjordes resursförstärkningen först genom temporära bilaterala kreditavtal mellan IMF och enskilda medlemsstater (under 2009 och 2010) och därefter genom en förstärkning av NAB 2011.

Riksbanken fick i februari 2010 riksdagens tillåtelse (bet. 2009/10: FiU13) att ge IMF en bilateral kredit på 2,47 miljarder euro, då motsvarande 25,5 miljarder kronor. Den svenska krediten var en del av den tillfälliga kredit från EU till IMF på 75 miljarder euro som Europeiska rådet beslutade om våren 2009 (storleken på den svenska krediten beräkna-

des utifrån Sveriges andel av IMF:s insatskapital). Hösten 2009 beslutade Europeiska rådet att EU skulle vara berett att utöka krediten till IMF med ytterligare 50 miljarder euro. Av tabell 2 framgår olika länders och ländergrupperns gjorda åtaganden i form av bilaterala krediter till IMF under 2009 och 2010.

Tabell 2 Bilaterala krediter (åtaganden) till IMF 2009/2010

Miljarder dollar

Kreditgivare	Belopp
Japan	100
EU	178
Norge	4,5
Kanada	10
Schweiz	10
USA	100
Korea	10
Australien	5,7
Ryssland	10
Kina	50
Brasilien	10
Indien	10
Singapore	1,5
Chile	1,6
Summa	501,3

Källa: IMF.

I april 2010 beslutade IMF:s exekutivstyrelse att öka antalet deltagare i NAB och utöka resurserna i NAB med 333,5 miljarder SDR, från 34 miljarder SDR till 367,5 miljarder SDR, då motsvarande omkring 4 043 miljarder kronor. Utvidgningen av NAB skulle ersätta de bilaterala kreditavtal som tecknades under 2009 och 2010.

Riksdagen medgav därför i december 2010 (bet. 2010/11:FiU17) att Riksbanken fick delta i utvidgningen av NAB. Sveriges andel av utvidgningen uppgick till 3,59 miljarder SDR, motsvarande 39,5 miljarder kronor. Eftersom Sverige redan tidigare deltog i NAB med 0,85 miljarder SDR skulle Sveriges totala åtagande i det utvidgade NAB öka till ca 4,44 miljarder SDR. Förutsättningen för riksdagens beslut var att åtagandet i Sveriges bilaterala avtal med IMF upphörde eller överfördes till NAB och att Sveriges totala åtagande i NAB därmed skulle uppgå till högst 4,44 miljarder SDR.

I den nu aktuella propositionen föreslår regeringen att medlemsländernas kapitalinsats i IMF ska fördubblas och att höjningen ska följas av en motsvarande minskning av medlemsländernas åtagande i NAB. Detta innebär att IMF nu efter olika temporära finansieringslösningar får en rejäl påfyllning av sin viktigaste och mest effektiva finansieringskälla – medlemsländernas kapitalinsatser.

Utskottets överväganden

Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att delta i den planerade kvothöjningen i IMF och öka Sveriges kvot i IMF med 2 035 miljoner SDR till som högst 4 430 miljoner SDR, inklusive tidigare gjorda åtaganden. Riksdagen bemyndigar också Riksbanken att betala det nödvändiga kvotbeloppet till IMF.

Utskottet välkomnar kvothöjningen. IMF spelar en avgörande roll i den internationella krishanteringen och därför är det nödvändigt att IMF har de resurser som krävs för att kunna hantera de störningar och kriser som uppkommer i den globala ekonomin och det internationella betalningssystemet. Kvothöjningen innebär också att medlemsländernas kvotandelar i IMF mer anpassas till medlemsländernas betydelse och styrka i världsekonomin. Detta är viktigt för IMF:s legitimitet och medlemsländernas förtroende för IMF:s verksamhet.

Jämför reservationerna 1 (V) och 2 (SD) samt särskilt yttrande (MP).

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att öka den svenska kapitalinsatsen i Internationella valutafonden (IMF) med 2 035 miljoner SDR (speciella dragningsrätter) till 4 430 miljoner SDR (motsvarande ca 45,2 miljarder kronor), inklusive tidigare gjorda åtaganden. Höjningen är resultatet av en allmän översyn av IMF:s resurser. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar Riksbanken att av egna medel betala in det nödvändiga beloppet till IMF.

Motionerna

I *motion Fi1* av Ulla Andersson m.fl. (V) motsätter sig motionärerna höjningen av den svenska kapitalinsatsen i IMF. Sverige bör villkora den begärda kvothöjningen med en reformering av IMF, enligt motionärerna (yrkande 1).

Även i *motion Fi2* av Johnny Skalin och David Lång (SD) motsätter sig motionärerna höjningen av den svenska kapitalinsatsen i IMF.

Finansutskottets ställningstagande

IMF är enligt utskottets mening en mycket viktig aktör i världsekonomin, och institutionen spelar en avgörande roll i den internationella krishanteringen. Därför är det utomordentlig viktigt att IMF har tillgång till de resurser som krävs för att snabbt och effektivt kunna hantera de störningar och kriser som uppkommer i den globala ekonomin och det internationella betalningssystemet. Av denna anledning välkomnar utskottet den föreslagna fördubblingen av medlemsländernas insatskapital (kvoter) i IMF, från 238,4 miljarder SDR (speciella dragningsrätter) till 476,8 miljarder SDR, motsvarande ca 4 860 miljarder kronor.

Kvothöjningen innebär, förutom resursförstärkningen, att medlemsländernas kvotandelar i IMF anpassas så att de bättre återspeglar medlemsländernas betydelse och styrka i världsekonomin. Genom höjningen överförs en röststyrka på motsvarande knappt 3 % från de avancerade länderna till tillväxt- och utvecklingsländerna. Detta är enligt utskottets mening en viktig utveckling för att öka IMF:s legitimitet och medlemsländernas förtroende för IMF:s verksamhet, även om det också innebär att Sveriges och den nordisk-baltiska valkretsens röstandel i IMF minskar något.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget i propositionen att regeringen får öka Sveriges kvot i IMF med 2 035 miljoner SDR (motsvarande ca 20 760 miljoner kronor) till som högst 4 430 miljoner SDR, inklusive tidigare gjorda åtaganden. Utskottet tillstyrker också förslaget att Riksbanken bemyndigas att betala ut det nödvändiga insatsbeloppet till IMF. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att IMF:s överenskommelse om kvothöjning bygger på att Sveriges åtagande i IMF:s nya lånearrangemang, NAB (New Arrangement to Borrow), minskas i motsvarande omfattning, vilket innebär att Sveriges totala åtagande gentemot IMF i princip inte utökas till följd av kvothöjningen.

Utskottet avstyrker därmed förslagen i motionerna Fi1 (V) yrkande 1 och Fi2 (SD).

Ändring av IMF:s stadga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna en ändring i IMF:s stadga. Innebörden av ändringen är att alla representanter i IMF:s exekutivstyrelse ska tillsättas genom val. Ändringen innebär bl.a. att likabehandlingen av medlemsländerna i IMF ökar.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna den föreslagna ändringen av IMF:s stadga, som innebär att samtliga representanter i IMF:s exekutivstyrelse ska tillsättas genom val.

Finansutskottets ställningstagande

Förutom kvothöjningen föreslås i IMF:s överenskommelse från 2010 att IMF:s stadga ändras. Innebörden av stadgeändringen är att alla representanter i exekutivstyrelsen ska tillsättas genom val. I dagsläget utser de fem största medlemsländerna själva sina representanter i styrelsen medan övriga representanter väljs via grupper av länder i olika valkretsar.

Utskottet välkomnar ändringen av stadgan. Ändringen innebär att likabehandlingen av medlemsländerna ökar, och det i sin tur bidrar till att öka IMF:s effektivitet och legitimitet. Utskottet delar också regeringens uppfattning att ändringen underlättar framtida förändringar av exekutivstyrelsens sammansättning.

Med det som anförts tillstyrker utskottet förslaget i propositionen.

Reformeringen av IMF

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att Sverige bör utforma en skriftlig och offentlig position om villkoren i IMF:s kreditgivning.

Jämför reservation 3 (V).

Motionen

I motion Fi1 av Ulla Andersson m.fl. anser motionärerna att IMF under de senaste åren inte genomfört de omfattande reformer av verksamheten som krävs. De menar också att IMF arbetar utifrån en nyliberal ideologisk slag-sida, vilket bl.a. innebär att de villkor (konditionaliteten) som IMF ställer vid utlåning präglas av krav på nedskärningar i den offentliga sektorn, privatiseringar och avregleringar. Sverige bör enligt motionärerna i internationella sammanhang verka för att IMF inte påtvingar enskilda länder en viss form av ekonomisk politik, utan varje land ska ges frihet att självt bestämma en ekonomisk-politisk inriktning som leder till minskad fattigdom. Sverige bör utforma en offentlig och skriftlig position i frågan om konditionaliteten i IMF som tydligt tar ställning mot detaljerade makroekonomiska krav som inte bygger på nationella fattigdomsstrategier och full parlamentarisk insyn (yrkande 2).

Finansutskottets ställningstagande

Sedan ett par år tillbaka pågår en omfattande reformering av verksamheten i IMF. Processen har påskyndats av finanskrisen och G20-ländernas och andra länders krav på reformer för att öka IMF:s effektivitet och legitimitet. Reformerna gäller såväl styrning och inflytande som låneformer, lånevillkor, analys och övervakning. Hittills har förändringar genomförts och föreslagits inom bl.a. följande områden:

- **Styrning och inflytande.** Under 2006 genomfördes några mindre höjningar av kvoterna och röststyrkan för ett mindre antal s.k. tillväxtländer (Kina, Korea, Mexiko och Turkiet). Våren 2008 beslutade IMF att utöka och fixera de s.k. basrösternas andelar av den totala röststyrkan i IMF för att ytterligare öka inflytandet för tillväxt- och utvecklingsländerna. Samtidigt beslutades att två stora afrikanska valkretsar skulle få möjlighet att tillsätta två biträdande exekutivdirektörer för att öka denna regions inflytande i styrelsen. Reformen innebär att kvoterna ökade för 54 länder, mest för Kina, Korea, Indien, Brasilien och Mexiko. Dessutom ökade röststyrkan för ytterligare 135 länder (inklusive utvecklingsländerna) medan den minskade för de utvecklade länderna, inklusive Sverige. Reformen från 2008 trädde i kraft mars 2011, då enligt stadgarna mer än 85 % av medlemsländerna godkände förändringarna. Riksdagen godkände 2008 års reform i slutet av 2009 (bet. 2009/10:FiU16). Den nu aktuella höjningen av kvoterna och förändringen av stadgarna beslutades av IMF i november 2010 (2010 års reform). Den innebär enligt IMF att ytterligare kvoter och röststyrka överförs från de utvecklade länderna till tillväxt- och utvecklingsländer. Dessutom föreslås att obligatoriska val genomförs till samtliga platser i exekutivstyrelsen. Vidare innehåller överenskommelsen beslut om att de avancerade europeiska ländernas representation i exekutivstyrelsen ska minska med två platser, att exekutivstyrelsen även framöver ska ha 24 platser (det har varit på förslag att minska antalet platser i styrelsen) och att en översyn av styrelsens storlek ska göras vart åttonde år. Sammanlagt innebär 2008 års och 2010 års reformer enligt IMF att totalt nio procentenheter av de totala kvoterna i IMF förs över från utvecklade länder till tillväxt- och utvecklingsländer. När båda reformerna genomförts kommer de 10 största andelsägarna i IMF att vara USA, Japan, Brasilien, Kina, Indien, Ryssland, Frankrike, Tyskland, Italien och Storbritannien. För första gången i IMF:s historia kommer också USA:s och de nuvarande medlemsstaterna i EU:s sammanlagda röststyrka i IMF att hamna under 50 %.
- **Låneformer och lånevillkor.** IMF har under de senaste åren också reformerat och tagit fram ett nytt ramverk för sin kreditgivning. Det handlar om ökad flexibilitet i långivningen, kraftigt utvidgade lånetak, förenklade lånevillkor, förbättrade löptider och återbetalningsstrukturer, ett minskat antal makro- och strukturvillkor (konditionalitet) och en

ökad fokusering på villkor som bygger på ländernas prioriteringar och deras specifika situation. Förändringarna gäller både IMF:s s.k. koncessionella utlåning och den icke-koncessionella utlåningen, dvs. den utlåning som är helt eller delvis finansierad av biståndsmedel (som huvudsakligen erbjuds låginkomstländer) och den utlåning som sker på mer marknadsmässiga villkor (till medel- och höginkomstländer). Bland annat har IMF introducerat en ny låneform som går under benämningen Flexibel kreditlina (Flexible Credit Line, FCL). FCL ges till länder med en stark underliggande ekonomisk och politisk utveckling och som tidigare visat att de kunnat hantera ekonomiska nedgångar. I FCL ställs inga särskilda krav för utlåning och övriga lånevillkor är flexibla. Hittills har bl.a. Colombia, Mexiko och Polen utnyttjat FCL. Nyligen introducerades en annan flexibel kreditlinas Precautionary Credit Line (PCL), avsedd för ekonomiskt sunda länder men där det finns en ekonomisk sårbarhet. Makedonien var det första land som i början av 2011 utnyttjade PCL. När det gäller den s.k. konditionaliteten, dvs. de ekonomiska krav som IMF ställer vid utlåning, har antalet krav minskat. Kraven har också blivit mer flexibla och i första hand inriktade på att lösa de problem som tvingat länderna att begära IMF-lån. Dessutom betonar IMF i betydligt högre grad än tidigare vikten av att skydda sociala kostnader och andra viktiga utgifter vid budgetnedskärningar och andra åtgärder. I utlåningen till låginkomstländer ingår som standard i avtalen med IMF ett golv för sociala och andra prioriterade utgifter. Våren 2009 upphörde IMF med att ställa särskilda villkor om strukturella reformer i samband med utlåning, som t.ex. förändringar i finansiella system och socialförsäkringssystem och åtgärder för att förbättra konkurrenskraften. IMF kommer visserligen även i fortsättningen att titta på strukturella reformer, men endast om de är väsentliga för ett lands återhämtning. För närvarande pågår en ny stor utvärdering av konditionaliteten och utformningen av låneprogrammen. Utvärderingen ska enligt IMF:s planering vara klar i slutet av 2011.

- **Analys och övervakning.** Till följd av bl.a. finanskrisen har IMF sjö-satt program för att förbättra sin analys och övervakning av länder och marknader. Bland annat genomförs obligatoriska översyner av medlemsländernas finansiella sektor. För att förbättra övervakningen och möjligheterna att på ett tidigt stadium upptäcka ekonomiska och finansiella risker har IMF tillsammans med Financial Stability Board (FSB) utvecklat ett system för tidiga varningar (s.k. Early Warning). IMF har också utökat sina analyser och utvärderingar av de stora medlemsländerna, och åtgärder vidtas för att öka öppenheten och transparensen i verksamheten. Regionala rådsgrupper har skapats och åtgärder har vidtagits och vidtas för att förbättra analysen, kvaliteten och användbarheten i IMF:s två flaggskepp World Economic Outlook och Global Financial Stability Report.

Utskottet välkomnar de förändringar som görs i IMF. Inflytandet och representationen i institutionen börjar nu i betydligt högre utsträckning än tidigare att återspegla de olika ländernas styrka i världsekonomin. Detta är en grundläggande förändring för att säkerställa att medlemsländerna uppfattar IMF som en effektiv och legitim organisation.

Samtidigt är det viktigt att inflytande- och representationsfrågorna fortsätter att uppmärksammas. Vidare måste effektiviteten, flexibiliteten och inte minst öppenheten öka ytterligare för att IMF ska kunna uppfylla sin roll som en viktig aktör i världsekonomin och den internationella krishanteringens.

När det gäller den s.k. konditionaliteten är det utskottets uppfattning att det är nödvändigt att IMF ställer villkor vid kreditgivning, inte minst för att garantera att resurserna används effektivt och får effekt. Samtidigt är det viktigt att villkoren inte är onödigt rigida och att de bygger på låntagarländernas egna ekonomiska prioriteringar. Sverige har också i IMF och exekutivstyrelsen länge framfört ståndpunkten att villkoren för kreditgivning måste vara flexibla och anpassade till respektive lands ekonomiska situation för att utlåningen ska vara effektiv. Som framgår av genomgången ovan har också IMF:s kreditgivning och villkoren för kreditgivningen reformerats under de senaste åren, och ytterligare förändringar är på gång bl.a. till följd av den översyn som nu genomförs inom IMF.

Med det som anförts avstyrker utskottet förslaget i motion Fil yrkande 2.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden, punkt 1 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Fi1 yrkande 1 och avslår proposition 2011/12:13 punkterna 1 och 2 samt motion 2011/12:Fi2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att Internationella valutafonden (IMF) har adekvata resurser för att kunna bedriva sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt. Vänsterpartiet är emellertid inte berett att i dagsläget godkänna den föreslagna höjningen av Sveriges kvot i IMF. Anledningen är att IMF under de senaste åren inte har reformerat sin verksamhet i tillräckligt hög grad och i den riktning som är nödvändig för att IMF:s åtgärder ska innebära en verklig hjälp för de länder som av olika anledningar har behov av stöd.

IMF styrs fortfarande utifrån en nyliberal ekonomisk ideologi. De krav som IMF ställer på de länder som ansöker om lån präglas alltså av krav på nedskärningar i den offentliga sektorn, privatiseringar och avregleringar.

Enligt Vänsterpartiets uppfattning är IMF i stort behov av reformer, både vad gäller politiskt innehåll i verksamheten och arbetsformer. Det borde vara upp till varje enskilt land att självt bestämma sin politiska inriktning och vilka verktyg som borde användas för nå en god ekonomisk politik.

Innan en höjning av Sveriges kvot godkänns borde Sverige ställa krav på en omfattande och genomgående reformering av IMF:s verksamhet.

Jag föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen som mening vad jag anfört om en höjning av Sveriges kvot i IMF och en reformering av IMF. Jag tillstyrker därmed motion Fi1 (V) yrkande 1 och avstyrker yrkandena 1 och 2 i propositionen samt motion Fi2 (SD).

2. Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden, punkt 1 (SD)

av Johnny Skalin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Fi2 och avslår proposition 2011/12:13 punkterna 1 och 2 samt motion 2011/12:Fi1 yrkande 1.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att Sverige inte bör delta i den föreslagna fördubblingen av medlemsländernas kvoter i Internationella valutafonden (IMF). Sveriges kvot i IMF bör därför inte höjas från dagens ca 25 miljarder kronor till ca 45 miljarder kronor.

Anledningarna är två. För det första beror kvothöjningen i IMF i hög grad på den pågående skuldskrisen i Europa. Sverige deltar inte i EMU och har inget ansvar för problemen i euroområdet. Sverigedemokraterna anser att det inte finns någon anledning för Sverige att ge övergripande stöd till ett europeiskt valutaprojekt som saknar bärkraft. För det andra innebär en höjning av den svenska kvoten att avkastningen på den svenska valutareserven riskerar att bli lägre än vad den annars skulle ha varit. Det är inte acceptabelt och inte i linje med en god hushållning med statens resurser.

Jag föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad jag anfört om en höjning av Sveriges kvot i IMF. Jag tillstyrker därmed motion Fi2 (SD) och avstyrker yrkandena 1 och 2 i propositionen samt motion Fi1 (V) yrkande 1.

3. Reformeringen av IMF, punkt 3 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Fi1 yrkande 2.

Ställningstagande

I samband med sin långivning ställer Internationella valutafonden (IMF) ofta krav (konditionaliteten) på att det lånande landet ska minska den offentliga sektorns resurser, privatisera gemensamma tillgångar och avreglera vissa marknader. Detta agerande innebär enligt Vänsterpartiets mening att demokratiska rättigheter och demokratiska processer sätts åt sidan.

Erfarenheterna visar dessutom att IMF:s olika krav misslyckats med att bidra till väl fungerande ekonomier i de låntagande länderna. Under de senaste 20 åren har 75 % av IMF:s medlemsländer hamnat i finansiella kriser av mer eller mindre allvarligt slag. Enligt undersökningar gjorda av den amerikanska ekonomen Jeffrey Sachs har endast 14 % av 59 undersökta länder lyckats med att avvärja sina betalningsproblem. Om IMF:s olika krav hade varit effektiva borde fler länder ha lyckats hantera sina skuldproblem.

IMF är i stort behov av reformer, både vad gäller politiskt innehåll i verksamheten och arbetsformer. Sverige saknar en tydlig och klar linje när det gäller synen på IMF:s konditionalitet och de krav som IMF ställer vid sin kreditgivning. Enligt Vänsterpartiets uppfattning bör Sverige i internationella sammanhang verka för att IMF inte påtvingar länder en viss form av ekonomisk politik, utan ger varje land frihet att självt få bestämma en ekonomisk-politisk inriktning som leder till minskad fattigdom.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör utforma en svensk offentlig och skriftlig position om konditionaliteten i IMF som tydligt tar ställning mot detaljerade makroekonomiska krav som inte bygger på nationella fattigdomsstrategier och full parlamentarisk insyn. I dagsläget är det oerhört svårt att veta vilken linje Sverige driver. Det är också svårt att veta vilka konditionalitetskrav det är IMF ställer och vilka som EU ställer när de bägge är långgivare. Därför måste det klargöras.

De riktlinjer som arbetats fram i Storbritannien kan användas som exempel. I de brittiska riktlinjerna anges bl.a. att kontroversiella villkor som handelsliberaliseringar och privatiseringar endast får vidtas om de nationella aktörerna anser att de är en central del av fattigdomsstrategin och att åtgärderna gynnar de fattiga.

Jag föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad jag anfört om reformeringen av IMF och att Sverige bör utforma en tydlig position om IMF:s konditionalitet. Jag tillstyrker därmed motion Fi1 (V) yrkande 2.

Särskilt yttrande

Höjning av Sveriges kvot i Internationella valutafonden, punkt 1 (MP)

Per Bolund (MP) anför:

Internationella valutafonden (IMF) skapades för att upprätthålla ekonomisk stabilitet i världen. IMF:s primära uppgifter enligt det ursprungliga mandatet är att övervaka finans- och valutamarknaderna samt att ge krediter till medlemsländer som befinner sig i kris.

Miljöpartiet anser att det är utomordentligt viktigt att det finns en institution av IMF:s karaktär och att institutionen har de resurser som krävs för att den ska kunna utföra sitt arbete. Av denna anledning stöder Miljöpartiet höjningen av Sveriges kapitalinsats i IMF.

Samtidigt är det Miljöpartiets uppfattning att IMF med tiden tagit på sig andra arbetsuppgifter där organisationen ofta saknar såväl kompetens som demokratisk legitimitet. De krav IMF ställer på länderna i samband med kreditgivning kör ofta över demokratiska beslutsprocesser i låntagarländerna samtidigt som utvärderingar visar att kraven inte lett till önskvärt resultat, t.ex. en minskning av fattigdomen.

Miljöpartiet anser att reformeringen av IMF måste gå betydligt längre än de reformer som redan genomförts. Inflytandet i och den interna styrningen av IMF av måste ytterligare demokratiseras för att öka IMF:s legitimitet och medlemsländernas förtroende för IMF:s verksamhet. Kraven som IMF ställer i samband med kreditgivningen måste också utvärderas och reformeras. En viktig princip är att inte ställa krav på ekonomiska reformer som går emot ländernas egna ekonomiska prioriteringar. Miljöpartiet anser också att IMF i både sin övervakande och kreditgivande roll måste anpassa verksamheten till klimatförändringarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:13 Kvotshöjning och stadgeändring i Internationella valutafonden:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att öka Sveriges kvot i Internationella valutafonden (IMF) så att den, inklusive tidigare gjorda åtaganden, uppgår till högst 4 430 miljoner särskilda dragningsrätter.
2. Riksdagen bemyndigar Riksbanken att betala nödvändiga insatsbelopp till IMF.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna den föreslagna ändringen av IMF:s stadga, som innebär att alla representanter i institutionens exekutivstyrelse ska tillsättas genom val.

Följdmotionerna

2011/12:Fi1 av Ulla Andersson m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår bemyndigandet att öka Sveriges kvot i Internationella valutafonden med 2 035 miljoner särskilda dragningsrätter, vilket motsvarar 20 760 miljoner kronor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utforma en svensk offentlig och skriftlig position i frågan om konditionaliteten i Internationella valutafonden, som tydligt tar ställning mot detaljerade makroekonomiska krav som inte bygger på nationella fattigdomsstrategier och full parlamentarisk insyn, och återkomma till riksdagen med denna.

2011/12:Fi2 av Johnny Skalin och David Lång (båda SD):

Riksdagen avslår yrkandena 1 och 2 i propositionens förslag till riksdagsbeslut.